

א) [מע"ש פ"א מ"ב], ב) [ירושלמי (פ"ב) פ"א ה"א] דמע"ש, ג) לעיל ז"א, ד) לעיל פ"א, ה) [קדושין ס"ג, ו] גיטין נ"ג, לעיל נ"ו, ו) לעיל ג"ג, ז) י"א ועל כרחק, ח) רש"י, ט) [פרה פ"ה מ"ד], כ) [ד"ה והוא], טו) [ד"ה דניין],

תורה אור השלם

1. ונתתה בבקף וצרת הבקף בדרך והלכת אל הקוקם אשר יבחר ה' אליהך בו: דברים יד כה

הגהות הב"ח

א) נטרא נפלת ליה באודניה:

הגהות מהר"ב

רנשבורג

א) תוס' ד"ה עד י' וכו' עד עשר בתמוז יהיה ליה תמניא. עין ס"ס של שלמה פרינקין ס"י טו ובשור"ט מהר"א שאן ר"ס קנ"ג צנזור דכריס':

רבינו חננאל

כי הא דרב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע עבדו עובדא בוויז דאגורמים טייצא עד עשרה במנאי, אע"ג דלענין משא פטור שנים על השטנה שהן רביע מבכנים וחומש במחזן ויושעו אחד מה שהיה נמכר במטבע הראשון בעשרה כן גם עכשיו במטבע שהוסיפו עליו נמכר אע"ג דלענין כספא שבה, לענין משא ומתן לא שבה כלום הוא משמורו חכמים ונתן לו מטבע היוצא באותה שעה, אבל אם שבה לענין משא ומתן אפילו כל שהוא אסור וכן הלבנה ואם הוסיפו עליו יתר משנים בעשרה נתן לו מטבע הראשון וקיימא לן כדמתרין רבין וותי למתניתין לא את המותר בלבד מחזיר לו. והני מילי בצלולין דקא חזי לה אבל עכורין דלא קחזי ליה לא והני מילי דאדייה אדויי אבל שקליה בדיה מיוגול גוליה השבה בעי מיעבד. ובמס' צלולין לא אמרן אלא דאדייהה אדויי, אבל מטא לדידה מגול גוליה והשבה בעי. פי' שגלגלו ולא הגביהו. אבל הגביהו, קנאו. וה"מ דמחייב בקורנסא וטרישה. ס"א וטריסה. פירוש מחה בליטת הירכות של אותיות המצייירות במטבע. אבל שפייה בשופינא חסורי חסירה. ואכות אותו טחון, הרג' ושפית יתיה בשופינא. אמר רבא הצורם פטור פרתו של חבירו פטור. מ"ט פרה בדקיימי קיימא לא בעד בה ולא מידי, כולוהו שוורים לאו לגבי מובה קיימי. פי' סדק און הכבוד או מיעוב ועשה בו ורשם.

מחמת תרעא. שצאו גשמים ונמצאו רוב תבואות בעולם והולו הפירות: **לענין נסבא**. אם צא להטיכן ולעשות מהן גרוטאות יש יותר מן הראשונים והוי רכית: **עצדו עונדא**. צאדם שהלוי את חבירו על המטבע והוסיפו עליו והלכו אלל אגרדימוס סוחר ישמעאל והיה לו מן הראשונה ומן השניה ומצאו בחד של מטבע שניה **י'** מן הראשונה ונתן לו שמנה: **אמר רבה** גרסינן בכולהו: **הוורק מטבע של חבירו ציס**. אע"ג שאין יכול ליתלו: **פטור**. כדמפרש ואזיל דלא שקליה צדיה אלא דלדייה שהיתה ציד בעלים והכהו זה תחת ידו ונימזה לים הואיל ונלוים הן וקא חזו ליה אמר ליה הא מנח קמך ואינה אכזרה ואי משום דבעי למיחב זוזא לצר אמוראה למישט ולמישקליה גרמא הוא שגורס להפסידו אותו סכר וגרמא צנוקין פטור: **אבל עכורין**. בשעת המזה דהוי ליה מעשה צידים אכזר הוא ואין זה גורם אלא ממש דהא ממש המזיו: **היה לו מעוס ציקסערא**. מקום והוא רחוק מאד ויש בו סכנת דרכים ואין שירות מלוות שם: **אין מחללין**. אלמא אכזר חשיב ליה ציס הגדול: **השא. אשפריי"ר** צלע"ו שפחת את הנזרה: **צקורנסא**. מרטייל צלע"ו: **וערשיה**. עשאן כאצן חלקה. לשון טרשים: **צשופינא**. לימ"א צלע"ו של נפחים: **חסורי חסריה**. וממש הוא ולא גרמא. טעמא דרצה בכולהו משום גרמא צנוקין הוא ופטור: **על אזנו וחרשו**. אלמא אף על גב דלא חסריה כיון דעשה מעשה צנופו לאו גרמא קחשיב ליה אלא ממש. והכל נמי כיון דמחייב בקורנסיה ופחמיה **י'** ועל ככה חסרו דמים מעשה הוא: **רצה לנעמיה**. הלכך **גבי עצד נמי חסרון הוא י'** [וכנגד אזנו פטור משום דבהכי לא הוי ליה למיחש והאי ודאי גרמא הוא]: **הנזרם**. אשקרניי"ר צלע"ו פוגם: **נמי חטאת**. שקל כנגדן משקולות. ופרה וכל מעשיה נפסלים במלאכה ^{מנא}:

דאמר ליה ניירא קלאי מינך מתקין לה רמי בר חמא היכי דמי

שקליה צדיה אי נמי אין חילוק צין דרך ירידה לדרך עליה דאפילו דרך עליה לא קני הכא בצאדייה אדויי לפי שאין דרך הגבהה צוה הענין אבל ציונים שהן בעלי חיים דרך הגבהה צנך כמו קורא לה והיא צאה או המישה צמקל ורצתה לפניו דחשיב משיכה אף על פי שהלכה מאיליה ומיהו אם היו היונים יורדים ע"י טריפת הקן לא חשיב הגבהה אלא עלייתם דוקא:

השף מטבע של חבירו פטור. נראה דרצה סבר פסלתו מלכות לא הוי כנסדק דאי הוי כנסדק אם כן כ"ש דשף מטבע הוי כנסדק והרי חסריה טובה ואמאי פטור: **במתיב רבא** הבהו ע"י עינו ובמאה ע"ל אזנו וחרשה עבד יוצא בהן דחירות. ואמאי וסא לא חסריה דאין צו פגם וחסרון אלא כיון שקלקלו חייב אע"פ שאין צו שום פגם וחסרון והואיל וכן הוא ה"ג ליחייב ומשני רבה לנעמיה כו' ויש שם חסרון טיפתא דדמא דנפלה בצאניה וכיון דיש חסרון צאזות קלקול חייב על כל הקלקול כמו בשפייה דחייב בכל הקלקול לליחייביה על מה שחסריה לא היה כדרך רבה להשמיענו דחייב וא"ת ואמאי עצד יוצא בהן לחירות הא צענין מומין שצגלוי דומיא דשן ועין ובחרשו היכי הוי צגלוי וי"ל נהי שאין ניכר צו כלום כשהוא יפן או עומד צמקוס אחד ושותק מכ"מ כיון דלפי מנהגו שמתנהג

והולך ניכר שהוא חרש חשיב מוס שצגלוי ועי"ל דאין כדרך שיהא קלקול צגלוי אלא שהאצר שיש צו קלקול יהא צגלוי: **הצורם אוזן פרתו של חבירו פטור**. והא דתנן לעיל (דף יז:) גזל צהמה ונתעצדה צה עצירה או שנפסלה מעל גבי המוצא אומר לו הרי שלך לפניך ונפסלה היינו שנפל צה מוס דאי נרצעה היינו שנעצדה צה עצירה ומשמע דוקא שנפסלה מאיליה אבל הטיל צה מוס צידים חייב וי"ל דמתני' איירי צהמה קדושה דודאי לגבי מוצא קיימא: **הא קמ"ל דאפי' מלאכה דלא מינכר דחיויקה**. תימה דבפרק הניזקין (גיטין דף נ"ג. וסס') פריך מהכא הא אפי' צנזרם אחז דמינכר פטור דסתם שוורים לאו לגבי מוצא קיימי וא"ל דסתם פריך מפרת חטאת דפרה אדומה דדמיה יקריס פשיטא דלגבי מוצא קיימא והכל צשמעתין פריך לרצה ממי חטאת דסתם מוס לאו למי חטאת קיימי דקודם קידושן דוקא פסלה צהן מלאכה דתנן צמקסת פרה (פ"ד מ"ד) ומיס המלאכה פוסלת צהן עד שטיילו את אפר לתוכן ומניא נמי בצספרי יכול אף משיקדשו בכלי תלמוד לומר למי נדה וכבר הס מי נדה דע"כ צגיטין (דף נ"ג. וסס) ממי חטאת נמי פריך מדמשני הסם מי חטאת ששקל צהן משקלות וי"ל דכיון דנקט מלאכה לרצותא דקאמר הכא דאפי' מלאכה דלא מינכר דחיויקה חייב צדיני שמים א"כ דייק שפיר הסם דהיזק שאין ניכר לא שמיה היזק דאי שמיה היזק אין כאן שום רצותא צמאי דנקט מלאכה כיון דבכל מקום חשיב שאינו ניכר כניכר ועוד יש לומר דרצה סבר דהיזק שאין ניכר לא שמיה היזק אצל למ"ד שמיה היזק כ"ש דמחייב צנזרם דמינכר טפי ורצא דפריך צשמעתין לרצה סבר צנזרם הוי מינכר החיוקה וחייב אפי' למ"ד היזק שאין ניכר לא שמיה היזק כדאמר מלאכה דלא מינכר החיוקן אצל נזרם דמינכר החיוקן הכי נמי דמחייב וא"ת והיאך יכול אדם לפסול פרתו של חבירו והא צענין עובד דומיא דעצד דניחא ליה ויש לומר הני מילי צנעשית המלאכה ממילא אצל בעושה המלאכה צידים לא צעיא אלא שיהא ניחא ליה לעושה וכן בהשכר דצענין יומן דומיא דכי יתן:

הגזול עצים פרק תשיעי בבא קמא

צח.

עד י' בתמניא. פי' צקונטרס ונותן לו שמונה ולפירושו חשיב ממעלה למטה כלומר י"צ או י"א בתמניא עד י' בתמניא א' יהיב ליה תמניא אצל הא תשעה מן הראשונים בתמניא צשניים יהיב ליה ט' מן השניים תחת ט' של ראשונים או י' צי' ור"ס פי' עד י' בתמניא ויהיב ליה י' ולפירושו הוי

מלמטה למעלה:

עכורין וצ"ל אין. לאו דוקא אלא אפי' עכורין אי מצי צר אמוראה למשקלינהו הוו כללולין ואפי' צלולין אי לא מצי למשקלינהו חייב והא דנקט צלולין ועכורין משום דסתם צלולין מצי שקיל להו צר אמוראה וסתם עכורין לא מצי שקיל צר אמוראה:

וה"מ דאדייה אדויי. משמע הכא דלא חשיב הגבהה כי אדייה אדויי צלא נטילה צידו אע"פ שעומד צאזיר למעלה מג' קודם שיפול לגמרי וכן צהניזקין (גיטין דף נט:) גבי עני המנקה צראש הוית וקשה דצפ"ק דצ"מ (דף ט. וסס') אמר גבי טולית שראשו אחד על העמוד וראשו אחד מונח ע"ג קרקע שאם הגביה אדם ראשו המונח ע"ג קרקע ונתק ראש שע"ג העמוד להציאו אללו שהוא קונה מטעם הגצנה ואי משיכה קאמר הסם אמאי נקט ראשו אחד ע"ג העמוד אלמא חשיב הגצנה הואיל ומציאו על האזיר למעלה מג' וי"ל דהסם חשיבא הגצנה טפי לפי שראשו אחד אחזי צידו א"נ הסם מייירי כגון שידו כ"כ צגוצה צשינתקנו לא יפול ראשו לנאצך אלא יהא מונצה ג' מעל האצך וא"ת דצקוף שילוח הקן (חולין דף קמא): משמע דכי טריף אקן ומתגציה יוניס דחשיבא הגצנה לקנות אע"פ שאין מופסס צידו וי"ל דדוקא הכא וצהניזקין לא חשיבא הגצנה דליכא תרתי לגריעותא דלא תפסס וגם אין מגציה אלא משפיל אצל יוניס דמתגציה חשיבא הגצנה אצל אם היו נופלין למטה ע"י טריפת הקן לא היה קונה כיון שאין תפוס צידו כלל ולפי' זה הו"מ לפלוגי הכא בצאדייה אדויי צין דרך ירידה לדרך עלייה אלא דניחא ליה לפלוגי צדרך ירידה גופיה צין אדייה אדויי צין

השף מטבע של חבירו פטור. נראה דרצה סבר פסלתו מלכות לא הוי כנסדק דאי הוי כנסדק אם כן כ"ש דשף מטבע הוי כנסדק והרי חסריה טובא ואמאי פטור: **במתיב רבא** הבהו ע"י עינו ובמאה ע"ל אזנו וחרשה עבד יוצא בהן דחירות. ואמאי וסא לא חסריה דאין צו פגם וחסרון אלא כיון שקלקלו חייב אע"פ שאין צו שום פגם וחסרון והואיל וכן הוא ה"ג ליחייב ומשני רבה לנעמיה כו' ויש שם חסרון טיפתא דדמא דנפלה בצאניה וכיון דיש חסרון צאזות קלקול חייב על כל הקלקול כמו בשפייה דחייב בכל הקלקול לליחייביה על מה שחסריה לא היה כדרך רבה להשמיענו דחייב וא"ת ואמאי עצד יוצא בהן לחירות הא צענין מומין שצגלוי דומיא דשן ועין ובחרשו היכי הוי צגלוי וי"ל נהי שאין ניכר צו כלום כשהוא יפן או עומד צמקוס אחד ושותק מכ"מ כיון דלפי מנהגו שמתנהג

והולך ניכר שהוא חרש חשיב מוס שצגלוי ועי"ל דאין כדרך שיהא קלקול צגלוי אלא שהאצר שיש צו קלקול יהא צגלוי: **הצורם אוזן פרתו של חבירו פטור**. והא דתנן לעיל (דף יז:) גזל צהמה ונתעצדה צה עצירה או שנפסלה מעל גבי המוצא אומר לו הרי שלך לפניך ונפסלה היינו שנפל צה מוס דאי נרצעה היינו שנעצדה צה עצירה ומשמע דוקא שנפסלה מאיליה אבל הטיל צה מוס צידים חייב וי"ל דמתני' איירי צהמה קדושה דודאי לגבי מוצא קיימא: **הא קמ"ל דאפי' מלאכה דלא מינכר דחיויקה**. תימה דבפרק הניזקין (גיטין דף נ"ג. וסס') פריך מהכא הא אפי' צנזרם אחז דמינכר פטור דסתם שוורים לאו לגבי מוצא קיימי וא"ל דסתם פריך מפרת חטאת דפרה אדומה דדמיה יקריס פשיטא דלגבי מוצא קיימא והכל צשמעתין פריך לרצה ממי חטאת דסתם מוס לאו למי חטאת קיימי דקודם קידושן דוקא פסלה צהן מלאכה דתנן צמקסת פרה (פ"ד מ"ד) ומיס המלאכה פוסלת צהן עד שטיילו את אפר לתוכן ומניא נמי בצספרי יכול אף משיקדשו בכלי תלמוד לומר למי נדה וכבר הס מי נדה דע"כ צגיטין (דף נ"ג. וסס) ממי חטאת נמי פריך מדמשני הסם מי חטאת ששקל צהן משקלות וי"ל דכיון דנקט מלאכה לרצותא דקאמר הכא דאפי' מלאכה דלא מינכר דחיויקה חייב צדיני שמים א"כ דייק שפיר הסם דהיזק שאין ניכר לא שמיה היזק דאי שמיה היזק אין כאן שום רצותא צמאי דנקט מלאכה כיון דבכל מקום חשיב שאינו ניכר כניכר ועוד יש לומר דרצה סבר דהיזק שאין ניכר לא שמיה היזק אצל למ"ד שמיה היזק כ"ש דמחייב צנזרם דמינכר טפי ורצא דפריך צשמעתין לרצה סבר צנזרם הוי מינכר החיוקה וחייב אפי' למ"ד היזק שאין ניכר לא שמיה היזק כדאמר מלאכה דלא מינכר החיוקן אצל נזרם דמינכר החיוקן הכי נמי דמחייב וא"ת והיאך יכול אדם לפסול פרתו של חבירו והא צענין עובד דומיא דעצד דניחא ליה ויש לומר הני מילי צנעשית המלאכה ממילא אצל בעושה המלאכה צידים לא צעיא אלא שיהא ניחא ליה לעושה וכן בהשכר דצענין יומן דומיא דכי יתן:

עין מושפט נר מצוה

גג א מיי' פ"ד מהלכות מלוה הלכה יא סמג לאון קסג טוש"ע יו"ד סימן קסה:
גד ב מיי' פ"ז מהלכות חובל ומוזיק הלכה יא סמג עשין ע טוש"ע ח"מ סימן שפו ספיף א וספיף ג נהג"ה:

גה ג מיי' פ"ד מהלכות מעשר שני הלכה יא סמג עשין קטו טוש"ע י"ד סי' שלא ספיף קלח:

גז ד מיי' פ"ז מהלכות חובל ומוזיק הלכה יא סמג עשין קט טוש"ע ח"מ סימן שפו ספיף א ועין שם בצספ"ג ג נהג"ה:
גז ה מיי' שם הל' יא:

גח ו מיי' שם הלכה ט סמג שם טור ש"ע שם ספיף ג (נד אלפס כאן ובסוף פ"צ דף יג א):

לענין רש"י

אישפריי"ר. לטשטש (צ"י) ששששן. מוטרי"ל. פטיש. לימ"א. פצירה. אשקרניי"ר [אשקרניי"ר]. להרוץ (חרקין).

מוסף רש"י

השף מטבע. שף נזרמו ולא יוצא צהאלה (ע"פ רשב"ם ב"ב ל"ב). כנגד עינו. הסכו צכותל כנגד עינו של זה (ע"ד צא). שהכה צכותל והצעתו כקול ואינו רואה או נתחרס (קדושין ב"ד). העושה מלאכה במי חטאת. ששקל כנגדן משקלות וכן נפסלין צמלאכה (ע"ד יו). מיי חטאת דפרה אדומה וכן פרה עצמה נפסלין צמלאכה, דכתיב אשר לא עלה עליה עול, וצמי חטאת כתיב למשמרת למי נדה, וסא בצספרי מה ח"ל שיטל אין לי שמהא מלאכה משמורות נקך ולא לצר למי נדה, כלומר שיהיו מדיני אדם. לשלם (סח) פטור (גיטין גג). פטור דהיזק שאינו ניכר לא שמיה היזק (ע"ד יו). והייב בדיני שמים. פורעטת לשלם לרשעים שנחטין להפסיד את ישראל (גיטין גג).